

ЛИЧНА ИМЕНА ПРИПАДНИКА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА И ЊИХОВО СЛУЖБЕНО ПРИЗНАВАЊЕ

ВЛАДИМИР ЂУРИЋ
Институт за упоредно право
Теразије 41, Београд, Србија
djuric.vim@gmail.com

САЖЕТАК: Овај рад бави се правним регулисањем употребе и службеног признавања имена припадника националних мањина на мањинском језику у међународном праву и праву Републике Србије. Службено признавање имена на мањинском језику може да буде суочено с три врсте изазова који изискују правно тумачење и решавање: начином на који име из мањинског језика и писма треба да буде транскрибовано у језик и писмо који су у службеној употреби, могућношћу дуалне употребе имена и изводљивошћу промене имена и правном легитимацијом њеног захтевања, у случајевима када су органи власти таква имена насилно променили. Право и пракса држава, ставови међународних тела, теоријска тумачења и схватања Европског суда за људска права у вези с изложеним питањима су различити. Република Србија определила се за модел дуалне употребе имена чиме је омогућила службено признање именима на мањинским језицима. С друге стране, законска решења о праву на промену имена и пракса њиховог спровођења не онемогућавају злоупотребу овог права. Концепт самоуправе мањина која се и у области службене употребе језика и писма остварује посредством националних савета, отвара питање да ли би се, позивањем на правила мањинског језика утврђеним од стране савета, могла захтевати промена свих презимена припадника мањина која се завршавају словенским наставцима „ић” и „вић”, као што се појединим примерима наговештава. Закључак је да такви покушаји не би били допуштени са становишта људских права.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: имена припадника мањина, мањински језик, промена имена

УВОД

Поводом обележавања 11. маја, Дана бошњачке заставе, празника бошњачке националне мањине у Републици Србији¹, председник Нацио-

¹ Дан бошњачке заставе потврђен је као празник бошњачке националне мањине Одлуком о потврђивању националних симбола и празника бошњачке националне мањине у Републици Србији (ОПНСПБНМ) коју је усвојио Савет Републике Србије за националне мањине.

налног савета те мањине, најавио је „дугорочни национални пројекат од изузетног значаја” којим је предвиђено да ће њени припадници из својих презимена „одстранити наметнуте им додатке „вић” и „ић” који су насилно придодати њиховим презименима у последњих стотину година од 1912. године од када је Санџак у саставу Србије...”² Таква најавица наишла је на осуду многих политичара, активиста у области људских права и верских вођа. Иако сложни у критици, коментари и оцене кретали су се у широком луку нијансираних разлика које су у први план истицале различите аспекте спорне изјаве, од тврдњи да је реч о „репресији над сопственим народом”³, преко става да овлашћења Националног савета „свакако нису да одређује како ће се ко презивати” и да је најавица „опасна, јер задире у право на приватност и озбиљно крши људска права грађана”⁴, до квалификација да су „у духу словенских језика суфикси који означавају припадност – ић, вић, ов”, да „је било систематског мењања презимена демантују ... многа бошњачка презимена без додатака ‘спорних’ суфикса”, као и да „нема ни сумње да се није нарушила бошњачка исламска традиција у бројним презименима са спорним, деградирајућим суфиксима...”⁵ Било како било, председник Националног савета бошњачке националне мањине променио је 14. августа 2014. своје презиме⁶.

Не улазећи у политичке, или политикантске мотиве изложених изјава и поступка, којих свакако има, а с којима у раду који има, или бар претендује да има научни карактер, не може, нити сме бити полемике, ипак се мора истаћи да они садрже и поједине аспекте веома сложеног питања правног регулисања одређивања, употребе, и промене личног имена припадника националних мањина и њиховог званичног признавања који изискују шире научно сагледавање.

ЛИЧНО ИМЕ ПРИПАДНИКА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА И ПРАВНИ ПОРЕДАК

Nomen nest omen, говорили су стари Латини. У многим културама лично име није искључиво средство идентификације индивидуе, него изражава и жеље и наде родитеља у погледу живота и карактера детета, симбол је части, поштења и знамења која се штите од љаге и срамоте, чији се спомен обезбеђује племенитим делима и храбром жртвом, јер човек заиста умире када његово име ишчезне из људског сећања. Иза сваког имена, један је људски живот и, попут живота који симболизује, име је и неотуђиво право човека.

² <http://www.sandzacke.rs/izdvojeno/dzudzevic-bosnjaci-vracaju-svoja-izvorna-prezimenabez-sufiksa-vic-i-ic/>

³ <http://www.blic.rs/Vesti/Politika/464937/Omerovic-Dzudzevic-najavljuje-represiju-nad-sopstvenim-narodom>

⁴ <http://www.sandzacke.rs/vijesti/politika/aida-corovic-dzudzevic-me-nece-natjerati-damijenjam-prezime/>

⁵ <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Drusvo/1598379/Jusufspahic+kritikuje+Dzudzevic.html>

⁶ <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Politika/1672499/Dzudzevic+bez+vić.html>

Име означава и породичну, а може да изражава и указује на националну и верску припадност једног лица. Породице га носе кроз генерације, оно је корен који нас дубоко повезује с онима којима дугујемо своје лично и национално постојање. Свако одвајање од тог корена, без обзира да ли је језичко, национално, или верско, било да је последица личне одлуке услед тражења среће, смисла постојања, или спашавања голог живота, било да је исход ширих историјских (не)прилика, мучно је и тешко. Историја ставања језика, вера и нација људског рода и свакаких болних деоба које су по шавовима, вазда другачијим у својој ширини и дубини, у различитим епохама раздвајале друштво и уже заједнице у њему, испољавала се, између осталог, и у променама имена. С друге стране, разумна је и оправдана тежња свакога ко је незадовољан, било да је реч о незадовољству именом, или било којим аспектом свог идентитета који се именом изражава, да име промени, или да га, с променом или превазилажењем онога чиме је незадовољан, прилагоди новом стању.

Правни поредак људског друштва организованог у државу, суочава се с феноменом људског имена на различитим нивоима и у различитим аспектима, од уставноправног јамчења права на име, јер се рођењем и именом стиче правни субјективитет [Human Rights Committee, General Comment 17, Article 24, 1994],⁷ преко законског регулисања стицања имена, начина на који се право на име и његову употребу остварује, вођења различитих јавних евиденција о личним именима и издавања исправа с личним именима, до предвиђања посебног поступка у којем је могуће променити нечије име.

У склопу односа правног поретка према личном имену, веома значајно и сасвим је посебно питање јамчења и остваривања права на име припадника националних мањина. Правно уређивање појединих аспеката права и остваривања права на лично име припадника националних мањина представља специфичан и, на изврстан начин, симболичан аспект заштите националних мањина која није увек била обезбеђена. Теоријско класификовање негативних политика према мањинским језицима у погледу имена и презимена, истиче да њихови мотиви могу да буду националистички (полонизација немачких имена након Другог светског рата у Пољској), политички (забрана имена Осама бин Ладен и Бенјамин Натањаху у Јордану од 2002), културни (доминантна култура се схвата као супериорна), религиозни, односно атеистички (забрана религиозних имена за време режима Енвера Хоџе у Албанији), бирократски (наметање Јеврејима сталних презимена), или комбиновани [Walkowiak 2011: 371–372]. Ефекат таквих политика може да буде асимилација (словенских имена у Грчкој за време војне хунте, или у Италији за време фашизма, као и турских и помачких имена у Бугарској у социјализму), дисимилација (за време нацистичке окупације Пољске постојале су листе немачких и пољских

⁷ Комитет за људска права УН стао је на становиште да је смисао одредбе чл. 24, ст. 2 Међународног пакта о грађанским и политичким правима, према којој свако дете, одмах после рођења, мора бити уписано у матичну књигу рођених и носити неко име, промовисање правног субјективитета детета.

имена која су искључиво смела да се дају деци одговарајуће националности) и криптоизација (јавно коришћење имена која припадају већини и приватно употреба мањинских имена, као што је то био случај с исламизованим хришћанима на Балкану који су званично користили муслиманска имена, а приватно своја хришћанска) [Walkowiak 2011: 372–373].

Будући да заштита мањина представља саставни део међународне заштите људских права, анализу правног регулисања одређивања, употребе, па и промене личног имена припадника националних мањина најпре треба започети сагледавањем међународноправног оквира релевантног за изложена питања.

МЕЂУНАРОДНО ПРАВО И ЛИЧНО ИМЕ ПРИПАДНИКА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

Дуго времена у међународном праву људских права, нарочито у пракси комитета који делују под окриљем УН, питања личног имена припадника мањина сагледавана су у контексту права на приватни живот и забране дискриминације. Сматрало се да право на приватни живот и забрана дискриминације штите индивидуалне језичке преференције у њиховим приватним манифестацијама, што се односи и на питања имена. Водећи случај у пракси комитета који делују под окриљем УН у вези с овим питањем, а у којем је јасно истакнуто да право на лично име, у језичким стандардима другачијим од стандарда званичног језика, проистиче из права на приватност био је *Coeriel and Aurik v. Netherlands*. У том случају, Комитет за људска права стао је на становиште да: „презиме и име једног лица чине важну компоненту идентитета и да заштита од арбитрарног и противправног мешања у нечију приватност обухвата и заштиту од арбитрарног и противправног мешања у право да се изабере и промени лично име” [*Coeriel and Aurik v. Netherlands*, Communication No. 453/1991]⁸.

С развојем савремене међународноправне заштите националних мањина деведесетих година 20. века, како у актима тзв. меког права (*soft law*), тако и у обавезујућим међународноправним инструментима, поја-

⁸ Представку су поднела лица хинду религије која су желела да се у Индији образују за хинду свештенике и промене своје презиме. У захтеву који су упутили Министарству правде Холандије, ова лица су тврдила да је свако ко жели да постане хинду свештеник у обавези да прихвати хинду име. Министарство је одбило захтев са аргументацијом да није у складу с условима који су садржани у тадашњем Упутству за промену презимена из 1976. којим је, у складу са законом, било предвиђено да се презиме, мимо случајева предвиђених законом, може променити само у изузетним околностима. Према мишљењу Министарства, такве околности нису постојале, будући да званична презимена не представљају препреку за изучавање хинду религије. У спору који су након тога подносиоци представке покренули пред Државним саветом, Савет је одбивши њихов захтев стао на становиште да презимена нису морала бити правно промењена да би та лица имала прилику да постану хинду свештеници и да би, у друштвеном животу, ипак могли да користе хинду презимена, без промене свог званичног презимена. Комитет је стао на становиште да такво поступање представља повреду права на приватни живот из чл. 17 Међународног пакта о грађанским и политичким правима.

вљује се концепција *права припадника мањина на име и презиме на свом језику*, као и *права на званично прихваћање и признавање таквих имена и презимена*. Први акт меког права који је то предвидео био је Инструмент Централноевропске иницијативе за заштиту права мањина из 1994. Према чл. 11 тог акта, сви припадници мањина имаће право да користе своје презиме и име на свом језику, као и право на званично прихваћање и регистровање таквих имена и презимена. Препорукама из Осла о праву националних мањина на употребу сопственог језика Високог комесара за националне мањине (ВК) ОЕБС из 1998. такође је предвиђено да припадници националних мањина имају право да користе своја лична имена на матерњем језику, у складу са својом традицијом и језичким правилима, и да та имена морају бити службено призната и коришћена од органа власти.

Обавезујући међународноправни инструменти који регулишу ову проблематику су Европска повеља о регионалним или мањинским језицима из 1992 (ЕП) и Оквирна конвенција за заштиту националних мањина из 1995 (ОК). ЕП у чл. 10, ст. 5 као једну од обавеза која је странама уговорницама понуђена на избор,⁹ предвиђа и обавезу држава да допусте употребу и усвајање породичних имена на регионалним или мањинским језицима. Будући да се чл. 10 ЕП односи на административне власти и јавне службе, у коментарима се истиче да је релевантни аспект ове одредбе да те власти и службе морају да дозволе употребу породичних имена у њиховом раду, док се у ширем смислу, одредба тиче правног уређења породичних имена [Woehrling 2005: 199]. ЕП употребу и усвајање имена на регионалним или мањинским језицима своди на *йородична* имена. У коментарима се међутим, на основу системског тумачења, истиче да се изложено решење мора односити и на лична имена, како због тога што само оба имена упућују на одређену особу и њену припадност породици, тако и због тога што одредба не би имала смисла уколико се односи само на презимена, будући да би комбинација личног имена на службеном и презимена на мањинском језику водила дискриминацији у означавању појединаца [Engbers 2012: 360].

У нешто другачијем облику, ово право предвиђено је ОК. Према чл. 11, ст. 1 ОК, стране уговорнице се обавезују да признају право сваког припадника националне мањине да користи своје презиме и име на мањинском језику и право на њихово званично признавање по модалитетима утврђеним у њиховом правном систему. Већ на први поглед, уочава се да се изложена одредба ОК, у односу на акте меког права и ЕП, разликује у делу који предвиђа да се званично признавање имена и презимена на мањинском језику од стране уговорница врши *йо модалитетима утврђеним у њиховом правном систему*. У Коментару одредаба ОК, тим поводом, јасно се истиче да је одредба чл. 11, ст. 1 формулисана тако да омогући уговорницама да је примене у светлу сопствених посебних околности,

⁹ ЕП предвиђа широку палету мера и обавеза од којих државе треба да преузму најмање 35 за језике које прецизирају у време ратификације.

али и да се подразумева да ће се том погледу испоштовати међународна начела о заштити националних мањина [Explanatory Report to the FCNM, 1995, par. 68].

У пракси примене ОК и ЕП, као и у релевантним научним радовима посвећеним њиховом тумачењу, истиче се да се у вези с правом на званично признавање имена и презимена на мањинским језицима, иако је, бар што се ЕП тиче, реч о најмање контроверзној одредби [Thorneberry *et al.*, 2004: 153], могу јавити три групе питања у којима долази, или може доћи, до његовог кршења.

Прву групу чине питања у вези с правописом, транскрипцијом и тешкоћама у вези с алфабетом. У државама у којима су не само службени језик, него и писмо другачији од мањинских језика и писама, поставља се питање на који начин лично име треба у службеним регистрима и документима да буде транскрибовано из једног писма у друго. Државе у којима се прибегло пракси признавања имена према њиховом фонетском изговору, а на основу ортографије службеног језика, поступале су, према схватању Саветодавног комитета који помаже Комитету министара СЕ у праћењу остваривања ОК, у складу с ОК [Varenes 2006: 333]. С друге стране, у државама у којима је службени језик различит од мањинског језика, али у којима оба језика имају исто писмо, као што је то случај с латиницом која у различитим језицима може да има другачије знакове, фонетско транскрибовање знакова (слова) којих нема у службеном писму према њиховом изговору подстакло је Саветодавни комитет да изрази жаљење, али није квалификовано као повреда ОК. Из тога би изгледа следило да, док год је транскрипција фонетски адекватна, одредба чл. 11. ст. 1 ОК не намеће државама уговорницама обавезу да усвајају знакове из писма (односно оног његовог вида) које није у званичној употреби [Varenes 2006: 334].

Питања у вези с правописом, транскрипцијом и тешкоћама у вези с алфабетом имају још једну димензију. У савременим условима намеће се дилема да ли би, употребом нових технологија, имена припадника мањина било могуће званично употребљавати и признавати на мањинском језику, то јест исписивати с апсолутном тачношћу? У релевантним коментарима ОК и научним анализама праксе Саветодавног комитета, истиче се да би се, иако дословно читање чл. 11, ст. 1 не води закључку да је то строги захтев, аргумент у прилог такве могућности могао заступати у случају да се захтевају мања прилагођавања у алфабету, што је у сагласности с општим приступом ОК према коме државе треба позитивно да се придржавају својих обавеза докле год је то практично оствариво [Varenes 2006: 334–335]. С друге стране, таква могућност отвара питање у којој мери је верзија имена на мањинским језицима позната и истакнута у службеној употреби, дакле у званичним документима, и, сагласно томе, да ли је могућа дуална употреба различитих верзија имена и презимена, како на званичном, тако и на језику и писму припадника мањина, или, пак, из ОК следи искључива употреба имена и презимена на мањинском језику? У коментарима се истиче да органи државне власти имају обаве-

зу да признају и користе име на мањинском језику, али и да ОК није јасна у погледу могућности дуплог коришћења. Примећујући да до таквих случајева може доћи само у државама у којима су званично писмо и писмо мањинског језика различити, коментари ОК упућују да и тада, у верзији имена на службеном језику и писму, државни органи треба да поштују име и презиме припадника мањине приближавајући, колико год је то могуће и за ту прилику, правопис језика у службеној употреби правопису који се користи у мањинском језику [Varenes 2006: 335–336]. Закључујући да ОК не забрањује дупло коришћење, коментари ипак истичу да одредба чл. 11, ст. 1 искључује разлоге за такво поступање, будући да имена на мањинском језику морају бити званично призната и имајући у виду да би званично признавање имена на мањинском језику и коришћење различитог имена на језику који је службени било збуњујуће [Varenes 2006: 340]. Такав приступ, међутим, имплицира својеврсно напуштање употребе службеног језика у случају мањинских имена, што свакако није жељени циљ мањинске заштите.

Посебно питање у вези с поштовањем имена и презимена припадника мањина у верзији на званичном језику и писму односи се на културолошке разлике, као и на и граматичке разлике које могу да постоје између језика у службеној употреби и мањинског језика, чак и у случају да су њихова писма истоветна. У пракси примене ОК изложено питање посебно је разматрано у контексту појединих пракси и законских решења у Словачкој и Чешкој у којима је својевремено, и поред законске, или начелне могућности да се име и презиме припадника мањина користи и буде званично признато на мањинским језицима, презименима жена које припадају мањинским заједницама додаван суфикс „ова”, односно „а”. Саветодавни комитет је сматрао да таква пракса у Словачкој није у складу с обавезом која проистиче из чл. 11, ст. 1 ОК [Advisory Committee Opinion on Slovakia, 2001, par. 37], док је Чешка у свом Извештају о спровођењу Конвенције из 1999. истакла да су законска решења која су предвиђала да званична регистрација презимена жена треба да буде извршена према правилима граматике чешког језика, ако подразумевају промену презимена лица која припадају мањинама супротно начину на која их она разумеју и доживљавају, представљала дискриминаторно ограничење њихових језичких права [Czech Republic State Report, 1999, par. 32]. С друге стране, Европски суд за људска права (ЕСЉП), чије одлуке могу да буду од значаја за тумачење ОК, је у случају *Mentzen also known as Mencena v. Latvia* стао на становиште да званична регистрација презимена која је извршена према правилима језика који је у службеној употреби, а на начин којим се мења изворни облик презимена, представља задирање у право на приватни живот, али да у конкретном случају није представљала повреду Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (ЕКЉП), будући да је извршена у складу са законом и да је била оправдана. Занимљиво је да је став тужене државе, у конкретном случају, био да су фонетска транслитерација и граматичка адаптација страних имена по разним основама у функцији потребе да се очува интегритет правила граматике и право-

писних традиција језика који је у службеној употреби. Суд је, сматрајући да је таква интервенција оправдана, суштински прихватио аргументацију тужене државе, заснивајући свој став на тврдњи да је језик који је у службеној употреби једна од основних уставних вредности и да су државе слободне да наметну и да регулишу употребу свог службеног језика у личним исправама и другим званичним докуменатима [Mentzen also known as Mencena v. Latvia – Application no. 71074/01]¹⁰.

Последње питање у вези с изложеним одредбама ОК и ЕП, односи се на право и могућност припадника мањина да промене своја имена у случајевима када су у прошлости, као последицу асимилаторске политике и услед забране коришћења изворног облика имена, органи власти таква имена променили. Одредба чл. 11, ст. 1 ОК не садржи било какво изричито решење за то питање, док одредба ЕП прописује да ће се употреба и усвајање породичних имена вршити *на захтев оних који су заинтересовани*. То, према појединим тумачењима Повеље, значи да државе својим законодавством треба да предвиде враћање породичних имена која су била изобличена или преведена на званични језик против воље њихових носилаца [Woehrling 2005: 200]. У неким коментарима Повеље истакнуто је да би се, у случају асимилације која је вршена забраном употребе изворних облика личних и породичних имена, могло предложити да се примене ауторитативне мере поновног успостављања изворних имена, чак и без сагласности заинтересованих лица, али се ипак закључује да је разумније да се то чини на захтев, будући да воља заинтересованих лица мора имати приоритет у персоналној сфери [Poggeschi 2012: 186]. У Објашњењу Препорука из Осла ВК ОЕБС за националне мањине које су издате након усвајања ОК, наводи се да би лица које су органи власти присилили да се одрекну свог изворног имена или имена предака, или чија су имена промењена против њихове воље, морала да имају право на повраћај имена без икаквих трошкова [Explanatory Note to The Oslo Recommendations regarding the Linguistic Rights of National Minorities, 1998]. Изложено објашњење отвара, међутим, дилему ко би могао бити титулар права на повраћај имена и у којим случајевима би до остваривања тог права заиста могло да дође. Наиме, док је неспорно да су лица чија су имена промењена против њихове воље, или која су присиљена да се одрекну свог имена, носилац овог права, дотле није јасно да ли би лица која припадају мањинама имала право на повраћај презимена, у случајевима у којима су у прошлости презимена промењена њиховим прецима?

¹⁰ Случај се није односио на припадника мањине, него на држављанку Летоније која је, након удаје, узела супругово презиме Mentzen и захтевала да јој се изда нови пасош у којем би ново презиме било коректно транскрибовано. Летонске власти су јој издале пасош са презименом Mencena заснивајући свој поступак на Уредби бр. 174 о транскрипцији и идентификацији личних имена и презимена у документима, која је предвиђала да ће се сва презимена и лична имена репродуковати „у складу са правописним правила летонског књижевног језика” и „што ближе њиховом изговору на оригиналном језику”. Иако се случај не односи на припадника мањине, будући да је реч о аналогној ситуацији, јасно је да схватање Суда може да буде од значаја за ово питање.

У вези с изложеним питањем треба истаћи да је Саветодавни комитет ОК стао на становиште да се право на промену имена не односи само на лица која су непосредно била приморана да промене своје име, него и на ситуације када су невољном променом имена били обухваћени њихови преци [Advisory Committee Opinion on Norway, 2003, par. 48]. У коментари-ма ОК истиче се да, чак и у случају да су промене извршене у прошлости, приступ Саветодавног комитета, правац ОК и Објашњења уз њу сугеришу да временски фактор не треба да ограничава право неког лица да власти исправе и користе његово име у одговарајућој лингвистичкој форми [Varenes 2006: 339]. С друге стране, коментари ЕП упућују да је, с обзиром на општи интерес за стабилношћу презимена, вероватно легитимно да њихова промена подлеже објективним захтевима [Woehrling 2005: 200].

У међународном праву људских права овим се питањем бавио и Европски суд за људска права (ЕСЉП) у случају *Sjerna v. Finland* у којем је једно лице, припадник шведске мањине у Финској, поднело представку због тога што му надлежни органи нису дозволили промену презимена у изворни облик који су користили његови преци сматрајући да презиме није било „установљено” у смислу Закона о презименима који је уређивао ту материју.¹¹ Подносилац представке стајао је на становишту да поступање финских органа представља повреду права на поштовање приватности и породичног живота које је гарантовано чл. 8 и забране дискриминације прописане чл. 14 ЕКЉП. Суд није нашао да постоји повреда тих чланова, између осталог, будући да је:

„последњи предак који је носио то име умро више од две стотине година пре него што је подносилац представке захтевао промену презимена” и да се „без обзира на осећања подносиоца представке у погледу тога да је његов потомак, на основу чињенице да је предак живео толико давно у прошлости, тим везама не може дати никаква специфична тежина у смислу чл. 8, ст. 1 Конвенције” [*Sjerna v. Finland – Application no. 18131/91 par. 43*].

Иако је у описаном случају презиме које је носио подносилац представке задржало шведски „призвук”, ипак се може поставити питање да ли би Суд стао на другачије становиште да је у питању био нешто краћи историјски период између подносиоца представке и последњег претка који је носио захтевано презиме, или је, будући да је карактер везе одлучујући чинилац, за постојање повреде права у таквим случајевима неопходно да лица која захтевају промену докажу специфичну тежину својих односа с лицем којем је презиме промењено (на пример, тако што су га лично

¹¹ Подносилац представке г-дин *Sjerna* захтевао је од Окружног управног одбора промену презимена у изворни шведски облик *Tawaststjerna*. Последњи предак подносиоца представке који је носио то презиме умро је 1773. док је његов ванбрачни син рођен 1764. већ носио измењени облик презимена који је одговарао презимену подносиоца представке. Управо на основу те чињенице, надлежни орган утврдио је да презиме није било „установљено” у смислу Закона о презименима и одбио је захтев.

познавала)? Било како било, будући да је ОК прописано да ће се сматрати да су права и слободе садржане у њој, уколико су предмет одговарајуће одредбе у ЕКЉП, тумачити у складу с одредбама те Конвенције, јасно је да је ЕСЉП својим резоновањем у случају *Sjerna v. Finland* поставио извесна ограничења праву на промену, то јест повраћај имена. Можда је због тога у свом Тематском коментару о праву на употребу језика припадника националних мањина на основу ОК из 2012, Саветодавни комитет изоставио изричито истицање права на промену, односно повраћај имена које су невољно променили преци припадника мањина. У том Коментару, Саветодавни комитет је иначе стао на становиште да се:

„у случајевима у којима су припадници националних мањина морали да промене своја имена или да одустану од њих, чл. 11 ОК захтева да треба омогућити да се у пасошима, личним документима и изводима из матичних књига рођених дода и њихов оригинални облик”, и да би „до уписа требало да дође на захтев лица које је у питању или његових/њених родитеља” [Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities, Thematic Commentary no. 3, 2012].

ПРАВО РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ЛИЧНО ИМЕ ПРИПАДНИКА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

Несумњиво је да је први сусрет правног поретка с идентитетом једног лица тренутак његовог рођења. Чл. 64, ст. 2 Устава прописано је да свако дете има право на лично име, упис у матичну књигу рођених, право да сазна своје порекло и право да очува свој идентитет.

Колико је име важан елемент идентитета показује и одредба чл. 79 Устава према којој, у оквиру групе права на очување посебности, припадници мањина имају право да на свом језику користе своје име и презиме. Будући да Устав предвиђа право *коришћења* имена и презимена на мањинском језику, а не и његово званично признавање, отворено је питање да ли је и на који начин Република Србија, као страна уговорница ОК и ЕП извршила своје обавезе у погледу званичног признавања и усвајања имена на мањинским језицима.

Коришћење имена и презимена на мањинском језику и њихово званично признање регулисано је у правном поретку Републике Србије Породичним законом (ПЗ), Законом о заштити права и слобода националних мањина (ЗЗПСНМ) Законом о матичним књигама (ЗМК), Законом о личној карти (ЗЛК) и Законом о путним исправама (ЗПИ).

Право на лично име стиче се, по чл. 13, ст. 2 ПЗ, рођењем. Према чл. 342 ПЗ, лично име се састоји од имена и презимена, уписује се у матичну књигу рођених и свако је дужан да се њим користи. Име детету одређују, према члану 344, ст. 1 ПЗ родитељи, док презиме, према чл. 345, ст. 1 ПЗ, одређују родитељи према презимену једног, или оба родитеља. Припадници националних мањина имају, према чл. 9 ЗЗПСНМ право на слободан

избор и коришћење личног имена и имена своје деце, као и на уписивање ових личних података у све јавне исправе, службене евиденције и збирке личних података према језику и правопису припадника националне мањине, што не искључује паралелан упис имена и по српском правопису и писму. Према чл. 344, ст. 2 ПЗ, родитељи имају право да се име детета упише у матичну књигу рођених и на матерњем језику и писму једног или оба родитеља. Из изложене одредбе следи да се лично име може уписати и на два мањинска језика, уколико су оба родитеља припадници националних мањина. Разуме се да се упис имена на мањинском језику у матичну књигу односи и на презиме. Чланом 17, ст. 1 ЗМК прописано је да се лично име у одговарајућим матичним књигама (рођених, венчаних и умрлих) уписује на српском језику, ћириличним писмом, а да припадници националних мањина имају право на упис личног имена према језику и правопису припадника националне мањине, што не искључује паралелан упис личног имена на српском језику, ћириличним писмом. Према чл. 80 истог Закона, на основу матичних књига издају се изводи и уверења која садрже поједине податке уписане у матичне књиге. Будући да се према чл. 81, ст. 1 ЗМК изводи и уверења издају на основу података садржаних у изворнику матичне књиге, јасно је да ће се у њима наћи и лична имена уписана према језику и правопису припадника националне мањине. Према члану 9, ст. 3 ЗЛК, у образац личне карте подаци о имену и презимену уписују се у изворном облику, онако како су уписани у изводу из матичне књиге рођених, а подаци о презимену и имену припадника националних мањина паралелно се уписују и по српском правопису и писму. Судаћи према изложеним решењима, у правном поретку Републике Србије званично признавање имена на мањинским језицима извршено је посредством модела дуалне употребе различитих верзија имена и презимена на српском језику и ћириличком писму и на језику и писму припадника мањина. Разуме се да верзија имена на српском језику и ћириличном писму треба да у највећој могућој мери одговара српском фонетском изговору изворног облика имена на мањинском језику.

Посебно питање међутим настаје у вези са ЗПИ који у чл. 26, ст. 1 прописује да се обрасци путних исправа попуњавају на српском језику латиничним писмом, док у ст. 3 истог члана предвиђа да је орган надлежан за издавање путних исправа дужан да обезбеди техничке могућности за уписивање података о презимену и имену припадника националних мањина у изворном облику, према језику и правопису припадника националне мањине. На основу изложених одредби ЗПИ није јасно да ли уписивање података латиничним писмом отвара могућност да се у путним исправама искључиво употребљавају имена и презимена на мањинским језицима чије је писмо латиница?¹² Без обзира на евентуалну забуну коју би могло да изазове паралелно коришћење два облика имена исписаних латиничним писмом, треба стати на становиште да и у путним исправа-

¹² Са друге стране, изложено решење омогућава да се припадницима мањина чије је писмо ћирилица имена у путну исправу уписују и тим писмом, док такво право немају лица српске националности што свакако представља нарушавање принципа једнакости грађана!

ма треба вршити упис имена припадника мањина како према српском језику и правописној употреби латиничног писма, тако и према правопису мањинског језика, јер постоје значајне граматичке и знаковне разлике између латиничног писма у српском и другим језицима.

Последње питање у оквиру анализе правних аспеката коришћења и признавања имена на мањинским језицима у Републици Србији односи се на промену имена. Према чл. 346 ПЗ право на промену имена има свако лице које је навршило 15 година живота и које је способно за расуђивање. Промена имена врши се у посебном управном поступку на основу захтева о којем, у првом степену, одлучује општински орган управе према месту пребивалишта, односно боравишта подносиоца захтева, док у другом степену, по жалби, одлучује министарство надлежно за породичну заштиту. Право на промену имена, према чл. 347 ПЗ, нема лице против кога се води кривични поступак за дело за које се гони по службеној дужности, лице које је осуђено за кривично дело за које се гони по службеној дужности док казна није извршена односно док трају правне последице осуде, лице које променом личног имена намерава да избегне неку своју обавезу, као и лице које намерава да промени име у погрдно име, име којим се вређа морал или име које је у супротности с обичајима и схватањима средине.

Разуме се да право на промену имена имају и припадници националних мањина, али се то право може сагледати у различитим равнима посматрања. Најпре се поставља питање да ли се оно односи на могућност припадника мањина да промене своја имена у случајевима евентуалне забране употребе изворних облика личних и породичних имена. У Републици Србији нема, нити је у ближој прошлости било примера асимилаторске политике чија је последица била насилна забрана коришћења изворних имена припадника мањина, баш као што нема ни већег броја тврдњи да се прибегавало таквој пракси. Колико је аутору познато, једини случај таквих тврдњи потиче управо од председника Националног савета бошњачке мањине који је њима образложио „дугорочни национални пројекат од изузетног значаја”, као и свој лични чин у том правцу, који су описани у уводу овог рада. У историјским изворима, као ни у озбиљним историографским радовима, нема указивања на случајеве да су презименима припадника бошњачке националне мањине „додаци *вић* и *ић* насилно придодати ..у последњих стотину година...”. Чак ни у издањима која су, према речима председника Националног савета бошњачке националне мањине, „од неизмјерне помоћи свима који се баве националним питањем Бошњака у Санцаку, односно у Србији”, а која смо овом приликом користили, нема података о наводном насилном мењању презимена [Итаовић 2007: 1–634].¹³ Штавише, и да историографија, из неког разлога, није забеле-

¹³ Напротив, указује се да је однос српске војске по уласку у Нови Пазар 1912. „био коректан, што је на новопазарско становништво оставило веома повољан утисак”, да је „понашање српских војника у свему било примјерено” и да је „српска војска стекла одређено поштовање и углед код Бошњака у том дијелу Санцака”. „Послије уласка српске војске”, наводи се у истом делу, „није забиљежен ни један случај убиства или пљачке у Новом Пазару”.

лежила или описала такве случајеве, односно да је такве насилне промене презимена и било, било би отворено питање да ли би, с обзиром на несумњиви бошњачки карактер бошњачких презимена која се завршавају наставцима „ић” и „вић”, као и с обзиром на историјску дистанцу од стотину година, захтеви за промену имена били у складу с међународним стандардима људских права, будући да је ЕСЉП поставио извесна ограничења овом праву у погледу веза које треба да постоје између предака и њихових потомака. У том смислу, чини се да промена презимена која би се састојала у одстрањивању суфикса „ић” и „вић” из бошњачких презимена, не само да не би имала историјско утемељење, него би била једнако бесмислена као што би, примера ради, били захтеви за промену таквих презимена која су, једним делом, несумњиво насилно промењена у процесу исламизације словенског живља на Балкану и њихово враћање на „изворне” облике који су постојали пре исламизације.

Друго питање које у вези с правом припадника мањина на промену имена завређује посебну пажњу односи се на предмет те промене. У том смислу, законска решења намећу дилему да ли припадници мањина имају право на промену имена које је у матичну књигу уписано на мањинском језику, или и на промену имена које је у матичну књигу уписано на српском језику? Начелно посматрано, ништа не онемогућава да се ово право припадника мањина односи како на име на српском језику, тако и на име на мањинском језику. Проблем, међутим, може да настане уколико се стане на становиште да је захтевана промена у супротности с граматичким правилима, или с обичајима и схватањима средине, што је, као што је изложено, један од разлога за ускраћивање тог права. У српском језику нема посебних граматичких правила о грађењу презимена. Већина презимена, међутим, завршава се наставцима „ић” и „вић”, али то свакако није обавеза, нити представља одређено граматичко правило. Отворено је питање да ли би се евентуално уклањање таквих наставака могло сматрати супротно обичајима и схватањима средине, нарочито у случају да припадник мањине реши да промени своје презиме у верзији имена на српском језику уклањајући наставак „(в)ић”, баш као што је то у описаном случају учинио председник Националног савета бошњачке националне мањине. Наиме, у том случају надлежни орган је, како је то у средствима јавног информисања објашњено, донео решење којим се одобрава промена јединог презимена које је уписано у матичну књигу, дакле презимена које је у матичну књигу уписано на српском језику. С друге стране, да је надлежни орган одбио промену презимена, примера ради с аргументацијом да захтевано презиме не одговара правописној традицији српског језика, или да је другостепени орган укинуо такво решење по основу службеног надзора (чл. 253 Закона о општем управном поступку) с аргументацијом

Посебно се истиче да су, по избијању Првог светског рата, „многи Бошњаци, као српски и црногорски грађани, мобилизирани у српску војску, где су се лојално и храбро борили”, као и да се „међу санџачким Бошњацима сачувала традиција да је незнани јунак чији споменик стоји на Авали уствари један Бошњак из Санџака, Сулејман Балић, који се истакао храброшћу, погинувши у борби против аустроугарских чета” [Imamović 2007: 458–459].

да је њиме очигледно повређен закон, јер захтевано презиме не одговара правописној традицији српског језика, такво поступање не би представљало повреду људских права подносиоца захтева, будући да би било извршено у складу са законом и оправдано, јер је, према схватању ЕСЉП, језик који је у службеној употреби једна од основних уставних вредности, а државе су слободне да регулишу његову употребу у личним исправама и другим званичним докуменатима, између осталог, и у циљу очувања правописних традиција тог језика.

Уколико би се захтевана промена имена припадника националне мањине односила на промену имена које је у матичну књигу унесено у верзији на мањинском језику, утолико би питање да ли је захтевана промена у супротности с граматичким правилима, или с обичајима и схватањима средине, била сведена на оцену граматичких правила мањинског језика и обичаја и схватања средине под којом би, за ту прилику, превасходно требало сматрати мањину којој подносилац захтева припада. У том смислу, могло би се стати на становиште да припадник мањине не би могао да има право на промену имена у верзији на мањинском језику у облик који не одговара граматичким правилима тог језика, као ни у облик који је у изразитој супротности с обичајима и схватањима мањине којој припада (што наравно не искључује могућност промене имена у облик који одговара другом мањинском језику, сагласно променама у осећају националног идентитета). Посебно питање је да ли би се граматичким правилима одређеног мањинског језика могле имплицирати измене постојећих презимена које су у матичне књиге унесене на тим језицима. Управо се у том питању „крије” могућност алармантне основе „дугорочног националног пројекта од изузетног значаја” који је председник Националног савета бошњачке националне мањине најавио и својим личним примером започео. Наиме, уколико би национални савет бошњачке, или неке друге националне мањине чији припадници имају презимена која се завршавају наставцима „ић” и „вић”, као тело које према чл. 75, ст. 3 Устава представља институционални израз права на самоуправу припадника мањина, између осталог и у сфери службене употребе језика и писма (односно као тело које према ЗЗПСНМ представља читаву мањину у области службене употребе језика и писма), стао на становиште да граматика језика мањине чију самоуправу изражава не познаје наведене наставке у презименима, утолико би се поставило питање да ли би сви припадници националне мањине, или надлежни органи, били у својеврсној обавези да промене презимена која су у матичне књиге уписана на мањинском језику?

Према Закону о националним саветима националних мањина, та тела немају овлашћење да стандардизују језик мањине, нити да утврђују граматичка правила мањинског језика, али могу да предузимају мере и активности за унапређење службене употребе језика и писма националне мањине. Могло би се резонovati да нема ничег природнијег него да тела која представљају институционални израз самоуправе припадника мањина у области службене употребе мањинског језика и писма тај језик стандар-

дизују и утврђују његова граматичка правила и правопис, тим пре што ЕП у чл. 7, ст. 4 предвиђа да државе чланице треба да охрабре говорнике одређених језика да установе одговарајућа тела која би се бавила саветовањем власти *о свим њиховим* која се тичу регионалних или мањинских језика. Чини се, ипак, да такво резонавање не би било оправдано, јер колективна права и самоуправа чији је национални савет репрезент не сме да угрозе, нити да се остварују науштрб индивидуалне слободе изражавања идентитета, укључујући и најосетљивији део тог идентитета који представља име и презиме једног лица. Али, тиме се залази у шире питање односа колективних и индивидуалних језичких права мањина које овом приликом не можемо продубљеније разматрати. Ваља само указати да се у теорији истиче да би, будући да је Комитет за људска права УН стао на становиште да су језичка права мањина есенцијално индивидуална [UN Human Rights Committee, General Comment no. 23, 1994. p. 6.2], обликовање језичких права мањина као колективних носило ризик по индивидуално уживање и захтеве за индивидуалним уживањем права у случаја да одлука заједнице противречи вршењу одређеног права [Vieytez 2004: 27]. Република Србија је одабрала другачији пут мањинске заштите и тиме омогућила да тешко решива питања односа између колективних и индивидуалних права искрсну у различитим сферама друштвеног живота, па чак и у погледу избора и званичног признавања имена припадника мањина на мањинским језицима.

ЗАКЉУЧАК

Правно уређивање права на лично име припадника националних мањина представља базичан и симболичан сегмент заштите националних мањина. У међународном праву, из права на приватност и породични живот и начела забране дискриминације, развија се концепт права припадника мањина на име и презиме на мањинском језику, као и права на званично прихватање и признавање таквих имена. Званично прихватање и признавање имена припадника мањина на мањинском језику може у практичном остваривању да буде суочено с три врсте изазова који изискују правно тумачење и решавање: питањем начина на који име из мањинског језика и писма треба да буде транскрибовано у језик и писмо који су у службеној употреби, могућношћу да се имена припадника мањина званично употребљавају и признају (и) на мањинском језику, а следствено томе, и могућношћу дуалне употребе имена припадника мањина, као и остварљивошћу промене имена и правном легитимацијом њеног захтевања, у случајевима када су асимилаторском политиком органи власти таква имена променили.

Право и пракса држава, ставови комитета који прате остваривање обе конвенције, тумачења садржана у теоријским коментарима и схватања ЕСЉП у вези с изложеним питањима донекле су различити. Док се, с једне стране, фонетски адекватна транскрипција у службеном језику и писму не сматра повредом права на званично признавање имена припад-

ника мањина, што донекле подржава и схватање ЕСЉП према коме је оправдана званична регистрација имена према правилима језика који је у службеној употреби, на начин којим се мења изворни облик имена (будући да је језик једна од основних уставних вредности и да су државе слободне да регулишу употребу свог службеног језика у исправама и документима), дотле се, с друге стране, препоручује да се у случају истоветности писама, у званичном писму изврше мања прилагођавања којима би се омогућило да се име припадника мањине исписује с апсолутном тачношћу, или се стоји на становишту да би дуална употреба различитих верзија истог имена била збуњујућа. Разлике су приметне и у погледу могућности припадника мањина да промене своја имена у случају да су органи власти таква имена изменили. Док се, с једне стране, стоји на становишту да временски чинилац не треба да ограничава ово право, чак и у случају да је име промењено прецима, дотле се, с друге стране, упућује да је, због интереса стабилности презимена, легитимно њихову промену подвргнути објективним ограничењима, у које би, према пракси ЕСЉП, могли да буду сврстани временски период између лица коме је презиме промењено и лица које захтева измену и, у светлу тог периода, карактер и значај веза које, у смислу права на приватни живот, постоје између тих лица.

Република Србија определила се за модел дуалне употребе имена припадника националних мањина, односно за паралелни упис у матичне књиге и коришћење у званичним документима имена у изворном облику и на српском језику и писму, чиме је заиста доследно омогућила остваривање овог права. Законодавство Републике Србије омогућава и промену имена припадника мањина, али је отворено питање да ли у правном оквиру и пракси његовог спровођења постоје делотворна решења којима би се онемогућила злоупотреба права на промену имена, тим пре што у Републици Србији нема, нити је у ближој прошлости било асимилаторске политике чија је последица била насилна забрана коришћења изворних имена и имајући у виду да се таква промена заиста може остварити на штету, ако не граматике, а онда правописне традиције српског језика. Такође, концепт колективних права припадника националних мањина и постојање националних савета који су институционални израз Уставом зајамчене самоуправе у области службене употребе језика и писма, а чија овлашћења у тој области нису ни прецизно, ни системски квалитетно уређена законом, отвара питање да ли би се позивањем на наводна граматичка правила и правописну традицију мањинског језика које би утврдио национални савет, у светлу разних „дугорочних националних пројеката од изузетног значаја” могла захтевати промена свих презимена припадника мањина која се завршавају словенским наставцима „ић” и „вић”. Чини се да би такви „пројекти”, ако већ сами по себи нису довољно нерационални, били потпуно неосновани са становишта људских права и следствено томе правно недопуштени у правном систему Републике Србије.

ЦИТИРАНИ ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА

- Закон о личној карти (ЗЛК). *Службени гласник РС*, бр. 62/06 и 36/11.
- Закон о матичним књигама (ЗМК). *Службени гласник РС*, бр. 20/09.
- Закон о националним саветима националних мањина (ЗНСМ). *Службени гласник РС*, бр. 72/09, 20/14 – Одлука Уставног суда и 55/14.
- Закон о путним исправама (ЗПИ). *Службени гласник РС*, бр. 90/07, 116/08, 104/09, 74/10 и 62/14.
- Закон о заштити права и слобода националних мањина (ЗЗПНСМ). *Службени лист СРЈ*, бр. 11/02, *Службени лист СЦГ*, бр. 1/03 – *Уставна повеља* и *Службени гласник РС*, бр. 72/09 – др. закон и 97/13 – одлука УС.
- Одлука о потврђивању националних симбола и празника бошњачке националне мањине у Републици Србији (ОПНСПБМ). *Службени гласник РС*, бр. 23/06.
- Породични закон (ПЗ). *Службени гласник РС*, бр. 18/05 и 72/11.
- Advisory Committee Opinion on Slovakia, ACFC/INF/OP/I (2001) 001
<<http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/minorities/3FCNMdocs/PDF1stOPSlovak-Republicen.pdf>>10. 10. 2014.
- Advisory Committee Opinion on Norway, ACFC/INF/OP/I (2003) 003
<http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/minorities/3FCNMdocs/PDF1stOPNorwayen.pdf>
10.10.2014.
- Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities, Thematic Commentary no. 3, The Language Rights of Persons Belonging to National Minorities under the Framework Convention, ACFC/44DOC(2012)001 rev
<http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/minorities/3_fcnmdocs/PDF_Commentary-Language_en.pdf>10.10.2014.
- Czech Republic State Report, ACFC/SR (99) 6,1999.
<http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/minorities/3_FCNMdocs/PDF_1st_SR_Czech-Republic_en.pdf>10.10.2014.
- Engbers, Jutta. Article 10, у: A. Nogueira López, E. Javier Ruiz Vieytez, I. Urrutia Libarona (ed.). *Shaping Language Rights: Commentary on the European Charter for Regional or Minority Languages in light of the Committee of Expert's evaluation*, Strasbourg: Council of Europe, 2012: 337–373
- Explanatory Report to the Framework Convention for the Protection of National Minorities, CAHMIN h (1995)010 <http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/minorities/1_AtGlance/PDF_H%2895%2910_FCNM_ExplnReport_en.pdf> 10.10.2014.
- Explanatory Note to The Oslo Recommendations regarding the Linguistic Rights of National Minorities, February 1998 <<http://www.osce.org/hcnm/67531>>10.10.2014.
- Imamović, Mustafa. *Historija Bošnjaka*. Predgovor Esad Džudžević, Novi Pazar: Centar za bošnjačke studije, 2007.
- Poggeschi, Giovanni. The Use of Regional and Minority Languages in the Public Administration and the Undertakings of Article 10 of the European Charter for Regional or Minority Languages, *Revista de Llengua i Dret* (Journal of Language and Law), 57/2012: 163–205
- Thorneberry, Patrick and Maria Estèbanez. *Minority Rights*. Strasbourg: Council of Europe, 2004.
- UN Human Rights Committee, General Comment no. 17, Article 24, par.7. U.N. Doc. HRI/GEN/1/Rev.1 at 23 (1994)
- UN Human Rights Committee, General Comment no. 23 (50) on Article 27 of the International Covenant on Civil and Political Rights, of 6 April 1994 (Doc. CCPR/C/21/Rev. 1/Add. 5)
- Varenes, Fernand de. Article 11, in: Weller, Marc. (ed), *The Rights of Minorities: A Commentary on the European Framework Convention for the Protection of National Minorities*. Oxford & New York: Oxford University Press, 2006
- Vieytez, Eduardo Ruiz. Official Languages and Minority Languages: Issues about Their Legal Status through Comparative Law, II Mercator International Symposium: Europe 2004:

A new framework for all languages? <<http://www.ciemen.org/mercator/pdf/simp-vieyitez-ang.pdf>>12.10.2014.

Walkowiak, Justyna. Minority Language Policy Regarding Personal Names – An Overview, *ESUKA – JEFUL* 2 – 1/2011, 367–382

Woehrling, Jean-Marie. *The European Charter for Regional or Minority Languages, A Critical Commentary*, Strasbourg: Council of Europe, 2005.

ORIGINAL SCIENTIFIC PAPER

THE NAMES OF PERSONS BELONGING TO NATIONAL MINORITIES AND THEIR OFFICIAL RECOGNITION

VLADIMIR ĐURIĆ

Institute of Comparative Law
Terazije 41, Belgrade, Serbia
djuric.vim@gmail.com

SUMMARY: This paper deals with the regulation of the use and official recognition of names of persons belonging to national minorities in the minority languages in international and Serbian law. The official recognition of names in the minority languages could be faced with three types of challenges that require legal interpretation and resolution: the way in which the name from a minority language and script should be transcribed in the language and script which is officially used, the possibility of dual use of the name and the feasibility of changing the name and the legal legitimacy of such a request, in cases in which such names have been forcibly changed. The laws and state practices, the attitudes of international bodies, the theoretical interpretations and the perception of the European Court of Human Rights in connection with the above issues are different. The Republic of Serbia has opted for the model of dual use of names which allows the official recognition of the names in minority languages. On the other hand, the legal provisions on the right to change the name and practice of its implementation do not prevent the abuse of this right. The concept of minority self-rule which is exercised by minority national councils, among others, in the field of the official usage of the language and script also implies the question whether it could be possible, by reference to the minority languages rules as determined by the national council, to require a change of all national minority member names that end with Slavic suffixes “ić” and “vić”, as it was in the case at hand. The conclusion is that such attempts would not be allowed in terms of human rights.

KEYWORDS: the names of persons belonging to national minorities, the minority language, change of names